

راه کارهای تکواژ شماری در کنکور

مبحث تکواژ و واژه یکی از مباحث چالش برانگیز و دشوار کنکور می باشد که ما در این مطلب قصد داریم با ارائه نکات کلیدی این مبحث را برای شما قابل هضم و ساده تر نماییم . امیدواریم این مطالب راه گشای شما در این امر باشد با آرزوی موفقیت و بهر روزیروز افزون شما در همه زمینه های علمی و آموزشی و من الله توفیق و نعم الوکیل .

واژه : یکی از واحد های زبان است که از یک یا چند تکواژ تشکیل شده است . مانند : کارمند ، آرایشگر ، نقاش

(واژه شامل ساده ، مرکب و مشتق مرکب است که برای تشخیص درست آن باید بر مباحث ساختمان واژه مسلط شوید .)

تکواژ : یکی از واحدهای زبان که از چند واج تشکیل شده است . به انواع تکواژ توجه شود بعضی تکواژها ، واژه نیز محسوبی

شوند. تکواژ آزاد مانند: معلم ، کار ، میز / تکواژ وابسته مانند : مند، گر ، ی در واژه هایی مانند : کارمند ، کارگر ، خوب**واج :**

کوچک ترین واحد آوایی زبان که معنا ندارد اما تفاوت معنایی ایجاد می کند . مانند: گل : گ / → / ل

نکته ی 1: بر جدول زیر مسلط شوید :

عنوان	مثال	تکواژ	واژه	تکواژ آزاد	تکواژ وابسته
علائم جمع سالم (ها ، ان ، ات ، ین ، ون)	درختان ، ارتباطات	٢٥	-	-	٢٥
کسره ی اضافه (یا « ی » بدل از کسره) به جز کسره ی کلماتی مانند برای و بدون که کسره متعلق به خود واژه است.	دست ^۲ خود، مایه ی افتخار	٢٥	٢٥	٢٥	-
پسوند «تر و ترین»	بهتر ، خوب ترین	٢٥	-	-	٢٥
شناسه ی فعل (چه موجود باشد چه محذوف)	رفت ، رفتیم	٢٥	-	-	٢٥
می / همی / ن (م) / ب	می روم ، بگو	٢٥	-	-	٢٥

٧٥	-	-	٧٥	<p>درختاني ، ميزخويي (خوب بودن) ديدني ، خواندن يادي ، تهراني</p>	<p>انواع « ي » (نكره ، مصدر ي ، لياقت ، نسبت) (توجه : ياي لياقت به مصدر مي جسبد و يانسبت به اسم)</p>
----	---	---	----	--	--

ن	« مصدری »	دیدن ، خوردن	ن	-	-	ن
حروف (اضافه ، ربط ، عطف ، نشانه و...)	و - که - به - تا - برای - اما	ن	ن	ن	-	-
وندها (پیشوند، میان وند ، پسوند)	بی کار ، همراه ، گفت وگو، سراسر	ن	-	-	-	ن
واج های « میانجی »	آشنایی ، نیاکان	-	-	-	-	-
ی « اسنادی »	رستم تویی (هستی)	ن	ن	ن	-	-

مثال کنکور سراسری :

- 1 - «ی» در پایان واژه، در کدام گزینه تکواژ آزاد محسوب می شود؟
 (۱) ای گل به شکر آن که تویی پادشاه حسن / با بلبلان بیدل شیدا مکن غرور
 (۲) دور گردون گر دو روزی بر مراد ما نرفت / دائماً یکسان نباشد حال دوران غم مخور
 (۳) از دست غیبت تو شکایت نمی کنم / تا نیست غیبتی نبود لذت حضور
 (۴) نصیحتی کنمت بشنو و بهانه مگیر / هر آن چه ناصح مشفق بگویدت بپذیر

1- گزینه ی 1

تویی: تو هستی (ی اسنادی)، واژه (تکواژ آزاد) محسوب می شود.
 (گزینه ی 2): «روزی» ← ی نکره گزینهی «3»: «غیبتی» ← ی نکره گزینهی «4»: «نصیحتی» ← ی نکره

توضیحات: یای اسنادی در تویی (تو هستی) یک واژه و یک تکواژ آزاد محسوب می شود.

نکته ی 2:

- کسره ی اضافه یا یای بدل از کسره بین مضاف و مضاف الیه و موصوف و صفت می آید.

مثال کنکور سراسری

1 - تعداد تکواژهای کدام عبارت بیش از سایرین است؟

- ۱ شیرینترین لبخند بر لبان اراده‌ی پولادین تو جلوه‌گرست.
- ۲ در گذرگه تاریخ ایستاده‌ای و بشریت رهگذار را می‌آشامانی.
- ۳ مردنی چون مرگ پیروزمندانها غبطه‌ی بزرگ زندگانی شد.
- ۴ و فلق، محرابی سرخگون است که تو در آن نماز صبح شهادت را گزارده‌ای.

1- گزینه ی 4

و (حرف عطف / فلق (تکواژ آزاد / محراب (تکواژ آزاد / ی (یای نکره / سرخ (تکواژ آزاد / گون (تکواژ آزاد / است (تکواژ آزاد / (تکواژ صفر / که (حرف ربط / تو (تکواژ آزاد / در (حرف اضافه / آن (تکواژ آزاد / نماز (تکواژ آزاد / - (کسره ی اضافه / صبح (تکواژ آزاد / - (کسره ی اضافه / شهادت (تکواژ آزاد / را (نشانه ی مفعولی / گزارد (تکواژ آزاد / ه (پسوند / ای (شناسه ی فعل) ← 21

تشریح گزینه های دیگر

گزینه ی «1»: شیرین (تکواژ آزاد / ترین (پسوند / لب (تکواژ آزاد / خند (تکواژ آزاد / بر (حرف اضافه / لب (تکواژ آزاد / ان (نشانه ی جمع / - (کسره ی اضافه / اراده (تکواژ آزاد / ی (یای بدل از کسره / پولاد (تکواژ آزاد / ین (پسوند / - (کسره ی اضافه / تو (تکواژ آزاد / جلوه (تکواژ آزاد / گر (پسوند / است (تکواژ آزاد / (تکواژ صفر / ← 18 تکواژ
گزینه ی «2»: در (حرف اضافه / گذر (تکواژ آزاد / گه (تکواژ وابسته / - (کسره ی اضافه / تاریخ (تکواژ آزاد / ایستاد (تکواژ آزاد / ه (پسوند / ای (شناسه ی فعل / و (حرف عطف / بشر (تکواژ آزاد / یت (پسوند / - (کسره ی اضافه / ره (تکواژ آزاد / گذار (تکواژ آزاد / را (نشانه ی مفعول / می (تکواژ وابسته / آشام (تکواژ آزاد / ان (ان گذرا ساز فعل / ی (شناسه ی فعل / ← 19
گزینه ی «3»: مرد (تکواژ آزاد / ن - (نون مصدری / ی (یای نکره / چون (تکواژ آزاد / مرگ (تکواژ آزاد / - (پیروز (تکواژ آزاد / مند (پسوند / انه (پسوند / ات (تکواژ آزاد / غبطه (تکواژ آزاد / ی (یای بدل از کسره / بزرگ (تکواژ آزاد / - (زنده (تکواژ آزاد / گانی (پسوند / شد (تکواژ آزاد / ← 18

توضیحات: در گزینه ی 4، **نماز صبح**: ترکیب اضافی (مضاف و مضاف الیه) است. **صبح شهادت**: مضاف و مضاف الیه است. در گزینه ی 1، **لبان اراده**: مضاف و مضاف الیه، **اراده ی پولادین**: ترکیب وصفی (صفت و موصوف) است.

نکته ی 3:

- شناسه های فعل عبارت اند از: - م ، ی ، یم ، ید ، ند و در صورتی که فعل در سوم شخص مفرد شناسه نداشته باشد تکواژ صفر به جای آن قرار می گیرد .

نکته ی 4:

- ملاک شمارش واژه نقش است یعنی هرچه نقش بگیرد یک واژه است . (البته کسره ی اضافه یک استثنا است .)

نکته ی 5:

- کل **گروه فعلی** یک واژه است چرا که یک نقش دارد.

مثال: او **دیده شده بود**. (2 واژه است زیرا «دیده شده بود» یک نقش دارد و آن ماضی بعید مجهول است .)

مثال کنکور سراسری :

1- عبارت «موضوع زبانشناسی تاریخی، پژوهش در تحولاتی است که هر زبان در طی تاریخ طولانی خود پذیرفته است.» به ترتیب چند واژه و تکواژ است؟

- ۱ بیست . سی و سه   بیست   ۲ و یک . سی و یک
۳ بیست و یک . سی و دو   بیست   ۴ و دو . سی و دو

1- گزینه ی 3

واژه ها: موضوع / زبان شناسی / تاریخی / پژوهش / در / تحولاتی / است / که / هر / زبان / در / طی / تاریخ / طولانی / خود / پذیرفته است.

21 واژه ↗

تکواژ ها: موضوع / زبان / شناس / ی (یای نسبت) / تاریخ / ی (یای نسبت) / پژوه / ش (پسوند) / در / تحول / ات (نشانه ی جمع) / ی (یای نکره) / است / که / هر / زبان / در / طی / تاریخ / طول / انی (پسوند) / خود / پذیرفت / ه / است / φ ↗ 32 تکواژ

توضیحات : پذیرفته است فعل ماضی نقلی و یک واژه است و چهار تکواژ.

نکته ی 6 :

کلماتی که به « گری » ختم می شوند اگر بدون ی « معنا داشته باشند ، 3 تکواژ محسوب می شوند . در غیر این صورت 2 تکواژ هستند . مثلا : واژه ی « آهنگری » ، 3 تکواژ دارد : آهن + گر + ی / لابالی گری : 2 تکواژ دارد : لابالی + گری (چون لابالی گر به تنهایی کاربرد ندارد ولی آهنگر به تنهایی کاربرد دارد .)

نکته ی 7 :

- تکواژ ربطی به هجا (بخش) ندارد . (تعداد هجا = تعداد مصوت است .)

نکته ی 8 :

- اسم خاص یا اسم غیر خاص در تکواژ شماری فرقی با هم ندارد . مثال : جمال زاده = جمال / زاد / ه (3 تکواژ است .)

1- تعداد تکواژهای کدام عبارت بیش از سایرین است؟

- ۱) شیرینترین لبخند بر لبان اراده‌ی پولادین تو جلوه‌گرست.
- ۲) در گذرگه تاریخ ایستاده‌ای و بشریت رهگذار را می‌شامانی.
- ۳) مردنی چون مرگ پیروزمندانها غبطه‌ی بزرگ زندگانی شد.
- ۴) و فلق، محرابی سرخگون است که تو در آن نماز صبح شهادت را گزارده‌ای.

1-گزینه ی 4

و (حرف عطف / فلق (تکواژ آزاد / محراب (تکواژ آزاد / ی (یای نکره / سرخ (تکواژ آزاد / گون (تکواژ آزاد / است (تکواژ آزاد / φ (تکواژ صفر / که (حرف ربط / تو (تکواژ آزاد / در (حرف اضافه / آن (تکواژ آزاد / نماز (تکواژ آزاد / - (کسره ی اضافه / صبح (تکواژ آزاد / - (کسره ی اضافه / شهادت (تکواژ آزاد / را (نشانه ی مفعولی / گزارد (تکواژ آزاد / ه (پیسوند / ای (شناسه ی فعل) ← 21

تشریح گزینه های دیگر

گزینه ی 1: «شیرین (تکواژ آزاد / ترین (پیسوند / لب (تکواژ آزاد / خند (تکواژ آزاد / بر (حرف اضافه / لب (تکواژ آزاد / ان (نشانه ی جمع / - (کسره ی اضافه / اراده (تکواژ آزاد / ی (یای بدل از کسره / پولاد (تکواژ آزاد / ین (پیسوند / - (کسره ی اضافه / تو (تکواژ آزاد / جلوه (تکواژ آزاد / گر (پیسوند / است (تکواژ آزاد / φ (تکواژ صفر / ← 18 تکواژ
گزینه ی 2: «در (حرف اضافه / گذر (تکواژ آزاد / که (تکواژ وابسته / - (کسره ی اضافه / تاریخ (تکواژ آزاد / ایستاد (تکواژ آزاد / ه (پیسوند / ای (شناسه ی فعل / و (حرف عطف / بشر (تکواژ آزاد / یت (پیسوند / - (کسره ی اضافه / ره (تکواژ آزاد / گذار (تکواژ آزاد / را (نشانه ی مفعول / می (تکواژ وابسته / آشام (تکواژ آزاد / ان (ان گذرا ساز فعل / ی (شناسه ی فعل / ← 19
گزینه ی 3: «مرد (تکواژ آزاد / ن- (نون مصدری / ی (یای نکره / چون (تکواژ آزاد / مرگ (تکواژ آزاد / - (پیسوند / تکواژ آزاد / مند (پیسوند / انه (پیسوند / ات (تکواژ آزاد / غبطه (تکواژ آزاد / ی (یای بدل از کسره / بزرگ (تکواژ آزاد / - (کسره ی اضافه / زنده (تکواژ آزاد / گانی (پیسوند / شد (تکواژ آزاد / φ / ← 18

2 - در کدام عبارت، تعداد تکواژها بیشتر است؟

- ۱ خورشید به تدریج پایین می‌رود و سایه‌های ستونها روی خاک این زمین درازتر میشود.
- ۲ این ستونهای عظیم و بلند از دو هزار سال تا کنون هنوز پابرجا مانده است.
- ۳ اشیای این ناحیه که از ادمی بقا خست‌اند، اکنون ناظر شی دیگر خواهند بود.
- ۴ در این کوهستان، سردرها و ستونهای بزرگ تراش خورده دیده میشود.

2- گزینه ی 1

تکواژها: خورشید (تکواژ آزاد) // به (حرف اضافه) // تدریج (تکواژ آزاد) // پایین (تکواژ آزاد) // می (تکواژ وابسته) // رو (بن مضارع) // -د- (شناسه ی فعل) // و (حرف عطف) // سایه (تکواژ آزاد) // ها (نشانه ی جمع) // ی (یا ی بدل از کسره) // ستون (تکواژ آزاد) // ها (نشانه ی جمع) // رو (تکواژ آزاد) // ی (یا ی بدل از کسره) // خاک (تکواژ آزاد) // - (کسره ی اضافه) // این (تکواژ آزاد) // زمین (تکواژ آزاد) // دراز (تکواژ آزاد) // تر (پسوند) // می (تکواژ وابسته) // شو (بن مضارع) // -د (شناسه ی فعل) - ← 24 تکواژ تشریح گزینه های دیگر: گزینه ی 2: «این (تکواژ آزاد) // ستون (تکواژ آزاد) // ها (نشانه ی جمع) // ی (یا ی بدل از کسره) // عظیم (تکواژ آزاد) // و (حرف عطف) // بلند (تکواژ آزاد) // از (حرف اضافه) // دو (تکواژ آزاد) // هزار (تکواژ آزاد) // سال (تکواژ آزاد) // تا (حرف ربط) // کنون (تکواژ آزاد) // هنوز (تکواژ آزاد)

// یا (تکواژ آزاد) // بر (میانوند) // جا (تکواژ آزاد) // ماند (بن ماضی) // ه (پسوند) // است (تکواژ آزاد) // φ (تکواژ صفر ← 21 تکواژ گزینه ی 3: «اشیا (تکواژ آزاد) // ی (یا ی بدل از کسره) // این (تکواژ آزاد) // ناحیه (تکواژ آزاد) // که (حرف ربط) // از (حرف اضافه) // ادامه (تکواژ آزاد) // ی (یا ی بدل از کسره) // بقا (تکواژ آزاد) // خست (تکواژ آزاد) // ه (پسوند) // اند (شناسه ی فعل) // اکنون (تکواژ آزاد) // ناظر (تکواژ آزاد) // - (کسره ی اضافه) // شب (تکواژ آزاد) // ی (یا ی نکره) // دیگر (تکواژ آزاد) // خواه (بن مضارع) // -ند (شناسه ی فعل) // بود (تکواژ آزاد) - ← 21 تکواژ گزینه ی 4: «در (حرف اضافه) // این (تکواژ آزاد) // کوه (تکواژ آزاد) // - ستان (پسوند) // سر (تکواژ آزاد) // در (تکواژ آزاد) // ها (نشانه ی جمع) // و (حرف عطف) // ستون (تکواژ آزاد) // ها (نشانه ی جمع) // ی (یا ی بدل از کسره) // بزرگ (تکواژ آزاد) // - (کسره ی اضافه) // تراش (تکواژ آزاد) // خورد (تکواژ آزاد) // ه (پسوند) // دید (تکواژ آزاد) // ه (پسوند) // می (تکواژ وابسته) // شو (بن مضارع) // -د- (شناسه ی فعل) - ← 21 تکواژ

3 - تعداد تکواژهای کدام عبارت بیش تر است؟

- ۱ عارفان راستین به کلی خود را باخته و حق را یافته‌اند. ۲ متصوفه برای تبیین لزوم مرشد بررسی کرده‌اند.
- ۳ طبق نظریه ی صوفیان، گمراهان از الطاف حق بی نصیب نیستند. ۴ نیاز به راهنمای روحانی، مورد تأیید کلیه ی رهپویان عرفان است

3- گزینه ی 4

نیاز (تکواژ آزاد) // به (حرف اضافه) // راه (تکواژ آزاد) // نما (تکواژ آزاد) // ی (یا ی بدل از کسره) // روح (تکواژ آزاد) // انی (پسوند) // مورد (تکواژ آزاد) // - (کسره اضافه) // تأیید (تکواژ آزاد) // - (کسره) // کل (تکواژ آزاد) // به (پسوند) // ی (یا ی بدل از کسره) // ره (تکواژ آزاد) // پوی (تکواژ آزاد) // ان (نشانه ی جمع) // - (کسره ی اضافه) // عرفان (تکواژ آزاد) // است (تکواژ آزاد) // φ (تکواژ صفر) // 21 تشریح گزینه های دیگر:

گزینہی «1»: عارف (تکواژ آزاد) / ان (نشانه ي جمع) / - (کسرہ ي اضافه) / راست (تکواژ آزاد) / ین (پسوند) / به (حرف اضافه) / کل (تکواژ آزاد) / ي (ياي نسبت) / خود (تکواژ آزاد) / را (تکواژ آزاد) / باخت (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / و (حرف عطف) / حق (تکواژ آزاد) / ۱۸ / را (تکواژ آزاد) / یافت (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / اند (شناسه ي فعل) /

گزینہی «2»: متصوف (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / براي (حرف اضافه) / تبیین (تکواژ آزاد) / - (کسرہ ي اضافه) / لزوم (تکواژ آزاد) / - (کسرہ ي اضافه) / مرشد (تکواژ آزاد) / بر (پیشوند) / رس (تکواژ آزاد) / ي (پسوند) / ها (نشانه ي جمع) / ي (ياي بدل از کسرہ) / گسترده

۱۹ (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / اي (ياي نکره) / کرد (تکواژ آزاد) / ه (پسوند) / اند (شناسه ي فعل) /

گزینه ی «3»: طبق (تکواژ آزاد / - / نظر) تکواژ آزاد/ به (پسوند) / ی (یای بدل از کسره) / صوف (تکواژ آزاد) / ی (یای نسبت) / ان (نشانه ی جمع) / گم (تکواژ آزاد) / راه (تکواژ آزاد) / ان (نشانه ی جمع) / از (حرف اضافه) / الطاف (تکواژ آزاد) / - (کسره ی اضافه) /

حق

(تکواژ آزاد) / ی (پیشوند) / نصیب (تکواژ آزاد) / نَدَ (نون نفي) / است (تکواژ آزاد) / - ند (شناسه ی فعل) 20
(دقت داشته باشید که واژه ی «طبق»، اسم عربی و معادل برابر و مطابق است پس باید نقش نمایی اضافه ی بعد از آن را حتماً يك تکواژ به شمار آورد.)